

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ "УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ"
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)

РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА

матеріали міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченій пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 - 12 червня 2019 р.

Київ

Видавництво НМУ імені О. О. Богомольця

2019

УДК 2*61] (062)
М34

Релігія та медицина: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (присвяченій пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)) - К.: Вид-во НІМУ ім. О. О. Богомольця, 2019. - 376 с.

Редакційна колегія:

Кучин Юрій Леонідович - перший проректор НМУ ім. О. О. Богомольця, професор

Скрипник Рімма Леонідівна - проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародних зв'язків та аспірантури НМУ ім. О.О. Богомольця, професор

Відповідальні редактори:

Васильєва Ірина Василівна - завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця, професор

Шевченко Сергій Леонідович - професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця

Технічні редактори:

Васюк Ірина Василівна - пошукач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця

Лапутько Анна Валеріївна - старший лаборант кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця

Затверджено до друку Вченою радою Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (протокол № 8 від 28 травня 2019 р.)

Секція І

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

РЕЛІГІЯ І МЕДИЦИНА-СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДИСКУРСУ	109
<i>Утюж І. Г., Спиця Н. В., Мегрелішвілі М. О.</i>	
РЕЛІГІЯ ТА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВНІ ЧИННИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ	111
<i>Вергелес К. М.</i>	
ДУХОВНА ПСИХОІНТЕГРАЦІЯ ЯК УСВІДОМЛЕНЕ УПРАВЛІННЯ ЗДОРОВ'ЯМ	115
<i>Сініцина А. В.</i>	
ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ У СТАРОДАВНІЙ ГРЕЦІЇ	117
<i>Сідоркіна О. М., Пода Т. А., Скиба О. П.</i>	
ХРИСТІЯНСЬКЕ МУЧЕНИЦТВО ХХ - ХХІ СТОЛІТЬ: БОГОСЛОВСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР	119
<i>Осташук І. Б.</i>	
АНТОНІЙ СУРОЖСЬКИЙ ПРО ВІРУ, ДОВІРУ, КОМУНІКАЦІЮ В ЛІКАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	123
<i>Вячеславова О. А.</i>	
ІБНСІНА: ВИДАТНИЙ ЛІКАР ТА ФІЛОСОФ СЕРЕДНЬОГО СХОДУ	125
<i>Гололобова К. О.</i>	
СУЧАСНА НАУКОВА ТА ХРИСТІЯНСЬКА ПСИХОЛОГІЯ: ПАРАЛЕЛІ ТА СПАДКОВІСТЬ	127
<i>Іщук Н. В.</i>	
СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ КОРЕЛЯЦІЇ РЕЛІГІЙНИХ ПЕРЕКОНАНЬ ТА МЕДИЧНИХ ПРАКТИК	131
<i>Турчин М. Я., Павлов Ю. В.</i>	
ДАВНЬОКИТАЙСЬКА МЕДИЦИНА, РЕЛІГІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ: ЧАСТИНИ ОДНОГО ЦІЛОГО	133
<i>Коцюбняк Т. А.</i>	
ФІЛОСОФСЬКО-МИСТЕЦЬКА ГРАВІТАЦІЯ ВОЛОДИМИРА ЗАЛОЗЕЦЬКОГО	135
<i>Качкан В. А.</i>	
НАУКОВА РЕЛІГІЯ ЛІКАРЯ	136
<i>Уваркіна О. В., Волошенюк-Кримова О. І.</i>	

РЕЛІГІЯ І МЕДИЦИНА – СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДИСКУРСУ

І.Г. Утюж, Н.В. Спиця, М.О. Мегрелішвілі

*Запорізький державний медичний університет, Україна, м. Запоріжжя
mariamegre2016@gmail.com*

На початку ХХ ст. християнський мислитель Г.П. Федотов писав: «Лише на тлі природи і на тлі гріха, що утворюють загальну тканину соціального життя, виступає цілком значення подвигу святості і значення того молекулярного процесу освячення і християнізації світу, який є справою Церкви в століттях» [1].

Чи є «справою Церкви» в ХХІ столітті медицина і все, що відбувається з хворим і стражденим?

Соціальні смисли історії та філософії свідчать, що медицина ніколи не була чужорідним тілом для християнської культури. У Новому Завіті ми не зустрінемо засудження застосування медичних засобів [2]. Більш того, професія лікаря освячена Священним Преданням – один з учнів Христа, Апостол Лука, був лікарем. Лікування – одна з професій перших християн, святих братів Косми і Дем'яна, мученика Пантелеймона. Історія Церкви сповнена прикладами, коли священники і навіть єпископи займалися лікуванням тілесних недугів. І якщо тілесні хвороби – це наслідок гріха, то чи не в ім'я їх лікування приходить у світ і Сам Спаситель: «Лікаря не потребують здорові, а слабі! ... Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покаяння» (Мф. 9,12-13). «Уздоровлюйте хворих...», – навчає Христос своїх учнів (Лк. 10, 9) [3].

Сьогодні стає зрозумілим, наскільки довільним і спрощеним є «войовниче» протиставлення науки і віри, медицини та релігії. Про це свідчить і історія: виявляється, що «нові» медичні технології не такі вже й нові. Багато з них «зароджувалися» в надрах християнської культури. Відомо, що у витоків генетики був австрійський чернець Грегор Мендель. Трансплантація згадується ще в III ст. н.е. «... коли святі Косма і Дем'ян зробили чудо заміни ураженої гангреною ноги їхнього паламаря ногою чоловіка, який помер незадовго до цього» [4]. Наш співвітчизник В.Ф. Войно-Ясенецький (свт. Лука) «... одним із перших в історії медицини здійснив пересадку органів тварини людині (1924 р.)... » [5]. Все це говорить про те, що небезпечні не самі по собі біомедичні технології, а небезпечним є забуття і незбереження чистоти того морального сенсу, яким вони були визначені для існування.

Саме ця приналежність духовного і тілесного лікування християнської культури з особливою гостротою ставить питання про нові методи медичного впливу, які не тільки відрізняються від тих, що застосовувалися за біблійних часів, а й від тих, які застосовувалися в медицині аж до другої половини ХХ століття. Якщо християнська церква в цілому позитивно ставиться до трансплантації, то, наприклад, екстракорпоральне запліднення або ж можливе клонування людини нею рішуче засуджується.

З одного боку, в тих країнах, де авторитет церкви є високим, релігія може дещо гальмувати прогресивний розвиток медичних і біологічних наук, і, відповідно, для населення буде проблемою скористатися їх сучасними досягненнями. Проте, у відкритому глобалізованому суспільстві таке «гальмування» матиме локальний характер, адже штучно конкуренцію у світовому науковому співтоваристві зупинити неможливо, відтак, розвиток в цілому триватиме далі. З іншого боку, релігія може бути фактором, що не дозволить науці й суспільству перетнути межу, за якою почнуться незворотні процеси дегуманізації. В цьому сенсі релігія своїм авторитетом підсилює норми і принципи етики.

Розглядаючи взаємодію релігії і медицини в контексті проблем українського суспільства, зазначимо наступне. У науковій періодиці та ЗМІ неодноразово висвітлювалася несприятлива ситуація, що склалася останніми роками у вітчизняній сфері охорони здоров'я. Різко падає народжуваність і очікувана тривалість життя, зростає смертність, особливо людей працездатного віку, підвищилася поширеність більшості класів хвороб. Все це зумовлено, на думку дослідників, наслідками соціально-економічної нестабільності в країні, з соціальним стресом, погіршенням харчування, ускладненням санітарно-епідеміологічної та екологічної обстановки, згортанням профілактичної роботи, незабезпеченістю найважливішими медикаментами. У сучасних соціально-економічних умовах в Україні зростає поширеність медико-соціальних факторів ризику способу життя різних груп населення, які впливають на стан здоров'я. Навіть усвідомивши причини, змінити зазначену ситуацію на краще у короткі терміни неможливо. Проте, згадаймо одну з багатьох функцій релігії – допомогти людині, знайти слова підтримки тоді, коли все інше (в даному випадку медицина) виявляється безсилим. Ми можемо спостерігати, що у деяких вітчизняних університетах деонтологія викладається з позиції християнської етики. Адже є питання, які складно аналізувати виключно з точки зору загальної моралі (зокрема, генетичні маніпуляції, евтаназія тощо).

Отже, у сучасному світі стрімкий розвиток науки надто швидко змінює суспільство і уявлення про те, що є нормою. Людина внаслідок цього почуває себе розгубленою. Саме тому церква, що має відповідати духу часу, повинна стати, не гальмуючим розвиток науки, а стабілізуючим суспільство фактором.

Використана література

1. Федотов Г.П. Православие и историческая критика [Электронный ресурс] / Г.П. Федотов. // Путь. – 1932. – №33. – С. 3-17. – Режим доступа: <http://www.sinaï.spb.ru/bcr/fedotov/fedotov-hkritika.html>
2. Біблія [Електронний ресурс] / пер. І. Огієнка. – Режим доступу: <http://www.my-bible.info/biblio/ukrainskaya-bibliya/index.html>
3. Абаева Е.А. Социально-философские основы взаимодействия церкви и медицины [Электронный ресурс] / Е.А. Абаева. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/v/sotsialno-filosofskie-osnovy-vzaimodeystviya-tserkvi-i-meditsiny>
4. Мартинюк Ю. Трансплантація органів [Електронний ресурс] / Ю. Мартинюк. // Слово. – 2005. – №2 (23) – С. 28-30. – Режим доступу: <http://dds.edu.ua/ua/articles/2/slovo/2005/391-transplantation.html>
5. Васильєва І.В. Філософія релігії та медицини свт. Луки (В.Ф. Войно-Ясенецького) [Електронний ресурс] / І.В. Васильєва. // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. – 2018. – Т.27. – №1. – С. 5-9. – Режим доступу: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/13342>